ԺԱ՞ ՏԱՐԻ — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 13 ՄԱՅԻՍ 1893 — ԹԻՒ 475

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՃԱՀՆԱԶԱՐ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ, ԷՍԿԻ ՊԱՆՔ ՕՍՄԱՆԻ
Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի դարձուիր

Bureaux du Journal "HAÏRÉNIK"
GALATA, ancien local de la BANQUE IMP. OTTOMANE

10 ՓԱՐԱՅ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
ԱՐԹԻԱՐ ԱՐԹԻԱՐԵԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ համար	300 Թիւ	75 ղշ.	Մեճիտ	
»	150 »	40 »	»	
Գաւառներու	300 »	100 »	»	
»	150 »	50 »	»	
»	75 »	25 »	»	
Օտար երկրաց	300 »	25 ֆրանք		

Թղթատարի ծախքը խմբագրութեան վրայ
(Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի 100 ղշ.ի տեղ 115 ղշ.)

غلطه‌ده اسکی بانق عثمانیده
حیره‌نیك غزته‌سی اداره‌خانه‌سی

10 ՓԱՐԱՅ

ԲԱԶՄԱԿՈՂՄԱՆԻ ԸԼԼԱԼ

Երէկ մաս մը տպեցինք այն մեծ բանախօսութենէն զոր Էմիլ Զօլա արտասանեց այս վերջի օրերս Բարիզի Ֆրանսական ուսանողութեան տարեկան հացկերոյթին։

Ճառ մը աւելի, ճառ մը պակաս, ազգի մը կեանքին մէջ այդպիսի բաները չեն որ մեծ տեղ մը կը բռնեն։

Բայց այն մեծ գիտնականները, մեծ պետական մարդիկը, մեծ գրագէտները այդ սեղանին գացած ատեննին՝ չմտածեցին թէ հասարակ բան մըն է ըրածնին, թէ տղաքներ քաջալերելու կ'երթան։

Ֆրանսացիք սորված են իրենց դպրոցի պատմութենէն թէ այդ պատանի ու նորահաս քաղաքացիներու դասակարգէն յանկարծ մէկը դուրս եկած է, խելացի, բարի, քաջ եւ գործունեայ, քանի անգամ որ ազգը պէտք ունեցեր է այդպիսի անձի մը։

Ուսանողներու խումբը լաւ խմոր մըն է եղած միշտ։

Բայց 1870ի պատերազմէն առաջ մինչեւ 1885, Բարիզ գրեթէ չունեցաւ ուսանողութիւն։

Այն ահարկու պատերազմէն առաջ, Ֆրանսայի ժողովուրդը որ հազար ու մէկ կուսակցութիւններու բաժնուած էր՝ ծնունդ տուաւ այնպիսի ուսանողական դասակարգի մը, որու մէջ Թերեւս հազիւ 100 հոգի պիտի գտնէիք տէր միեւնոյն ըսկզբունքներուն, միեւնոյն ուղղութեան։

Ճիշդ ինչպէս քուէտուփին բոլորտիքը կը տեսնուէին զանազան կուսակցութեանց յարողներ, նոյն բանը աչքի առջեւ երեւան կուգար դպրոցներու եւ համալսարաններու մէջ։

Ինչ կերպով որ երկրին մէջ այս ամէն կուսակցութիւնք տկարանալով մեծամասնութիւնը յարեցաւ անկեղծաբար արդի տիրող վարչութեան, այն կերպով ալ նոյն արդիւնքը իրագործուեցաւ կրթական հաստատութեանց մէջ։

Այս քաղաքական միահոդութիւնք արգիլեցին ուսանողութիւնը մնալէ այն շաւղին մէջ ուր կը գտնուի այժմ, շաւիղ մը որ կ'առաջնորդէ զինքը դէպ ի բարձր նպատակներ, լոկ գիտութեանց լուսովը առաջնորդուած, ազատ ամէն հին կամ ընտանեկան նախապաշարումներէ։

Ով որ Բարիզ ապրեցաւ 1871էն մինչեւ 1884, չտեսաւ այս կեանքին փթթումը, որուն ամէն մէկ շարժումին հետեւելով այնքան օգուտներ պիտի քաղէին մեր Բարիզի ուսանողները։

Որովհետեւ այդ ուսանողութիւնը ֆրանսացիի յատուկ մասնաւոր կեանքը չապրիր այժմ, այսինքն այն կեանքն որ-պէտք է- ըլլայ ամէն երիտասարդին որուն նպատակն է Եւրոպա երթալով, բարձրագոյն ուսում առած վերադառնալ։

Ֆրանսացի ուսանողն այնքան մըտացի է որ յատկացնելով խոկ երկար ժամեր իր պատանեկան խօլ զուարճութեանց, կը գտնէ իր օրուան մէջ դեռ բաւական ժամանակ ամէն բան սորվելու։

Եւ ահա, այս ազգային յատկութեան շնորհիւն է որ ուսանողութիւնը կրնայ ունենալ հետաքրքրութիւն մը այն ամէն բանի համար որ հարց մըն է, խնդիր մըն է գիտութեան և իմաստասիրութեան մէջ։ Այս հետաքրքրութիւնը զինքն այսօր մղած է գիտական և իմաստասիրական խնդիրներու խուրձին վրայ, զոր քակելու համար Թերեւս ապագային պիտի աշխատի, առժամս զայն ուսումնասիրելու զբաղելով։

Մեծ գիտնականները, մեծ պետական մարդիկը չեն ուզեր անտարբեր մնալ ուսանողութեան բռնելիք ընթացքին նկատմամբ։ Իւրաքանչիւրը կ'աշխատի հոն իր գաղափարը ցանել, յուսալով այսպէս զինքը հեռու պահել մոլար համարած ճանապարհներէ։

Ուսանողները չեն դժկամակիր ամէնն ալ լսելու, բայց կը վերապահեն իրենց կարծիքը, զոր պիտի ունենան ոչ թէ ուրիշէն փոխ առնելով, այլ իրենք իրենց զայն շինելով, կազմելով։

Ահա այսպիսի գիտական և իմաստասիրական կեանքի մը մէջ է որ հայ ուսանողը մնալով պիտի յաջողէր հոն կատարեալ մարդ ըլլալու։

Ունեցած ենք բժիշկներ որք երբ Բարիզէն վերադարձան, ապրած էին այն ժամանակի ուսանողութեան հետ, և անոնք Պոլիս երբ եկան, միայն իրենց մասնագիտութեան մէջ սահմանափակուած չէին, այլ ընդհանուր զարգացում ստացած։

Այն ժամանակները Հայերը միայն բժշկութեան արհեստին համար Բարիզ կ'երթային. բայց այժմ ուրիշ արհեստներ ու ասպարէզներ ալ բացուած են, պէտք է փափաքինք որ փաստաբանութեան, երկրաչափութեան, երկրագործութեան համար հոն գացող հայ երիտասարդները մեզ չվերադառնան մի միայն դատ շահելու, կամուրջ շինելու, հող մշակելու արհեստով մը, այլ նաև ամէն կերպով զարգացած, գիտական և իմաստասիրական հաստատ սկզբունքներով տոգորուած։

ԱՐՀԵՍՏԸ ԽՈՆԱՐՀ ԽԱՒԵՐՈՒ ՄԷՋ

ՏՐԱՊԻԶՈՆ, 3 մայիս

Մեր քաղքին մէջ կօշկակար էսնաֆը բաւական ուշագրաւ դասակարգ մը կը կազմէ։ 100-120ի չափ կօշկակարի խանութներ կան, որ բաղդատմամբ քաղաքիս բազմամարդութեան, ունեցած դերքին, մեծ բան մը չէ։ Այսօր՝ որքան որ ալ կօշիկ հագնողները աւելի շատ են եւ կաշիները, մորթերը եւ կօշիկի վերաբերեալ իրերը անհամեմատ աւելի աժան, սակայն այդ էսնաֆը նախանձելի վիճակ մը չունի։ Զանոնք չենք ընորհք կրամագլուխ։ Ինչ որ ունին, այն առնելիք է. մեծ մասամբ պարտական են կաշիի վաճառականներուն։ Այսպէս եթէ շարունակուի կասկած չկայ որ կօշկակարները դատապարտուած են բոլորովին ոչնչանալու։ 120 խանութէն հազիւ 15ը 40-50 ոսկիի դրամագլուխ ունին, միւս մնացածները էսնաֆին մուրացկանները, կաշիի վաճառականներու սարուկը, յաճախորդներուն խաղալիկն են։ —Ինչո՞ւ— վասն զի նախ՝ հինէն ի վեր կօշկակարները ապառիկ տալու կործանիչ սովորութեան մատնուած են։ Կօշկակարները կը կարծեն թէ կօշիկը ապառիկ տալու պարտաւոր են եւ յաճախորդներն ալ՝ ապառիկ առնելու իրաւունքը ունին, որովհետեւ վարպետներնէն, հայրերնէն այնպէս տեսած են։(*) Թէ ի՞նչպէս ապառիկի դրութիւնը կը վնասէ կօշկակարին, քիչ մը պարզենք, թէեւ քիչ շատ ամէն մարդ գիտէ։ Օրինակի համար, ընտանիքի տէր մարդ մը իրեն համար կօշիկ մը կ'ապսպրէ։ Կօշիկը շինուելէն վերջը առ հաշիւ կուտայ 50 ղրշ։ Ասիկա ձուկին աքցուած կերին պէս բան մըն է։ Այս կերը տալէ առաջ կը պատուիրէ որ զաւկներուն ալ չափն առնէ ըսելով որ ամենուն ալ հաշիւը մէկանց պիտի կարգադրէ։ Ի՞նչ ընէ կօշկակարը, մերժել կարող չէ. եւ թէ չտայ, իր վրայ կը մնայ կօշիկը եւ այն ատեն ստիպուած է պատրաստ ապրանքը պակաս գինով ծախելու։ Եթէ տայ, կը գտնէ գործը։ Տղաքներուն ոտնամանը շինելէն ետքը, կարգը կուգայ աղային կինոջը որուն ոտքի չափն ալ կը տրուի. մինչեւ որ անորն ալ լմննայ . . . աղային կօշիկը կը մաշի, հարկ կ'ըլլայ որ նորոգելն ալ կօշկակարը վրան առնէ։ Այսպէս [illegible]— եւ կը տեսնես որ 180-200 ղրուշի առնելիք կը մնայ։ Եթէ կօշկակարը երեսին մորթը պատռէ եւ առնելիքը ուզէ, այս ուրիշ փորձանք։ Աղան կը բարկանայ, հազար ու մէկ յանդիմանական խօսքեր կ'ընէ, բայց պարտքն ալ այսու ամենայնիւ չի տար։ Ամիսներ կ'անցնին, եւ վերջապէս կը հաճի 60-70 ղրուշը կտրելով հաշիւը գոցել։ Իրաւ է որ Աստուծոյ փառք պէտք է տալ եթէ ամենը այսպէս խղճամիտ ըլլային։ Դժբախտաբար անթիւ են այն խաբեբաները որոնք հրապարակին վրայ կը վխտան եւ ի՛նչ խաղեր խաղացած են խեղճ կօշկակարներուն գլխուն։ Հոս չյիշենք կօշկակարներուն ճակտին սեւ գիրը։ Իրենց մէկ ուրիշ աղէտն ալ կաշիի վաճառականներն են։ Տրապիզոնի մէջ կաշիի վաճառականք շատ հնարիմաց մարդիկ են։ Ոչ մէկուն արգիլուած է խելացի բրդել, ահա ասոր համար է որ անոնց դէմ զինուելու խելացիութիւնն ալ ես կ'ուզեմ քարոզել։ Պէտք է գիտնալ թէ Տրապիզոնի մէջ կաշիի վաճառականը միանգամայն արհեստաւոր է։ Թէ՛ ապրանք կը ծախեն, թէ արհեստ կը բանին, եւ, դժբախտաբար անկուտի կօշկակարներուն համար, այն մարդիկ կը յաջողին մէկ թեւի տակ երկու ձմերուկ սըղմեցնել։ Հետեւաբար թէ՛ հատով կը ծախեն եւ թէ կտորով ([illegible])։ Այդ կտորով ծախելէն վաճառականին շահը այն կ'ըլլայ, որ մորթը կամ կաշին իր արժէքէն վեր ծախելէն ի զատ, կ'ունենայ նաեւ աւելցած կտորներ։ Այդ կտորները չկորսնցնելու համար է որ արհեստին ալ կը բանեցնեն, եւ այսպէս էսնաֆ կօշկակարին 70 ղրշ.ի տուածը, իրենք 60ի, մինչեւ 50ի կուտան։ Ի՞նչ վնաս կ'ընեն չինողչէքէն։ Եթէ չի վաստկին արհեստին երեսէն, կը վաստկին ապրանքէն. վաստակը միշտ վաստակ է։— Ահա անկէ յառաջ եկած էր խուլ մրցում մը վաճառականին — եւ արհեստաւորին մէջ, մրցում մը որ վերջի ատեններս բաւական ծանրացած է. քիչ շատ խելքը կտրողը կը հասկնայ թէ այս մրցումով իրեն ապագայ չպիտի մնայ։ Թերեւս մօտ ապագային կօշկակարութեան արհեստը ու անոր ձգելիք շահը 3-4 հոգիի ձեռք պիտի անցնի։ Հեռուն երթալու հարկ չկայ, տեսէք պղնձագործները, շնորհիւ իրենց անմիութեան, ագիտութեան, աղքատութեան (ճիշդ կօշկակարներուն պէս) այսօր անգործութեան դատապարտուած են, եւ ամբողջ արհեստը 1-2 մարդու ձեռքը անցած է։

Այս մօտալուտ անկման դիմադրելու համար պէտք է վերջապէս կօշկակարները որոշեն ապառիկ չտալ, եւ կերպով մը ստիպել վաճառականները այդ արհեստը չի բանելու։ Այդ ալ կ'ըլլայ, եթէ իրենց ուժերը միացնելով կօշկակար վաճառական ընկերութիւն մը կազմեն (ճիշդ դերձակներուն պէս) եւ մրցին այսպէս կօշկակար-չարչի-վաճառականներուն դէմ։ Ամէնը մէկ խօսք ընելով միայն զուտ վաճառականէն ապրանք գնեն, եւ այս եղանակով կը ստիպեն միւսներն ալ թողնել արհեստը եւ միայն վաճառականութեամբ զբաղիլ։

(*) Պոլսոյ մէջ ընդունուած գրեթէ ընդհանուր սովորութիւն մըն է թէ կօշիկը ապառիկ ծախուելիք ապրանք մը չէ։

—o—

Մենք այս թղթակցութիւնը հրատարակեցինք, առանց ճանչնալու հեղինակն որ ուզեր է անծանօթ մնալ։ Բայց ուսումնասիրած խնդիրն այնքան իրական է որ կը կարծենք թէ հետաքրքրութեամբ պիտի կարդացուի։ Մեր նշանակելիք մէկ ուրիշ կէտն ալ այն է թէ գաւառացի թղթակիցն աշխատած է իր բոլորտիքը լաւ նայելու եւ տեսնելու, յոգնեցնելով միտքը միանգամայն նշմարած հարցին համար դարման մը փնտռելու։ Եւ ճիշդն ըսելով, առաջարկած միջոցն ալ շատ գործնական եղանակ մըն է զոր արդէն [illegible] անունով Եւրոպայի շատ մը կեդրոններու մէջ մրցումի ենթարկուած արհեստաւորք ի գործ կը դնեն։ Տրապիզոնի կօշկակարներուն կը մնայ խորհիլ, խորհրդակցիլ, եւ այդպէս ինքնապաշտպանութիւն մը կազմել դրամատէր վաճառականին մրցումին դէմ։

ԿՈՅՐԵՐՈՒՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

Բարիզի մէջ մասնաւոր վարժարան մը, աւելի ճիշդ արհեստանոց մը կայ կոյրերուն համար, Վարժարան Պռայլ, ուր կոյրերը կը սորվին իրենց ապրուստը ճարելու միջոցներ։ Այդ վարժարանը, անբաւական ըլլալով կոյր-աշակերտներուն բազմութեան, վերջերս ընդարձակուեցաւ եւ նոր արհեստանոցներ կառուցուեցան հին շէնքին քով։

Ֆրանսայի մէջ, վերջին վիճակագրութեանց համաձայն, իբր 32,000 կոյր կայ, որոց 4,000ը տղայ, 14,000ը կին եւ 14,000ը երիկմարդ։ Այս 28,000 չափահասներէն 2,000ը միայն կրնան իրենց ապրուստը ճարել։ Մնացեալները բեռ են ընկերութեան վրայ, որովհետեւ գրեթէ բոլոր կոյրերը աղքատ են։ Ասոր պատճառն այն է որ կուրութիւնը գրեթէ միշտ հետեւանք է Թշուառութենէ յառաջ եկած պարագաներու։ Պէտք է գիտնալ որ կուրութիւնը 100ին 38 յառաջ կուգայ թարախալից աչացաւութենէ, այսինքն խընամքի պակասութեան, խոնաւ բնակարաններու մէջ երկարատեւ բնակութեան արդիւնք եղող աչացաւութենէ։ Կուրութեան պատճառներուն վրայ աւելցնելու է ծննդական հիւանդութիւնները, խոյլը եւ այն կարգ մը ախտերն որք մանաւորապէս չքաւորներուն կը հանդիպին, եւ այն ատեն կը համոզուիք թէ կոյրերն ինչու աղքատ կ'ըլլան։

Ֆրանսական կառավարութիւնն ուրիշ կրցածին չափ ջանադիր եղած է ազատել զանոնք մշտնջենական մուրացկանութենէն եւ իրենց ապրուստը ճարելու կարող վիճակի մէջ դնել զիրենք։ Մինչեւ հիմա այս նպատակին հասնուած չէ լիուլի, սա սխալ կարծիքին պատճառաւ թէ կոյրերը անպատճառ ընտիր երաժիշտներ կ'ըլլան։ Արդիւնքը ցոյց տուած է թէ այդպէս չէ միշտ դժբաղդաբար։ Այն կոյրերն որք երգեր նուագել ու դաշնամուր յարդարել սորված են միայն, չեն կարող իրենք զիրենք ապրեցնել։ Ֆրանսայի մէջ ո՛րչափ դաշնամուրի դասատուներ կան որք ժամը մէկ ֆրանքի եւ նոյն իսկ կէս ֆրանքի դաս կը փնտռեն ու չեն գտներ։ Կոյրին վարձքը կէսուակէս պակաս է, ու պէտք է որ իր առաջնորդն ալ պահէ։ Դաշնամուրները յարդարուելու համար մարդուն ոտքը չեն գար. պէտք է ասդին անդին վազվզել, յաճախորդներուն ու աշակերտներուն։ Ի՞նչպէս ուրեմն կոյր երաժիշտը, որ հազիւ կրնայ իր հացը ճարել, կարող պիտի ըլլայ երկու հոգի ապրեցնել։

Այդ սխալ ու աղետաբեր ուղղութեան դէմ ներգործելու համար է որ հիմնուած է Պռայլ վարժարանը։

Այդ երկսեռ վարժարանին մէջ, երաժշտութիւնը մեկզի դրուած չէ, հապա միայն իբր զբօսանք դաս կը տրուի. այն տղաքը միայն երաժշտութեան յատուկ դաս կ'առնեն որք մասնաւոր արամադրութիւն ցոյց կուտան։ Ասոր փոխարէն, ամենքն ալ, մանչ ու աղջիկ, ձեռքի արհեստ մը կը սորվին, ոմանք խողանակ շինել, ուրիշներ մաղ շինել, աթոռներուն յարդը հիւսել եւ այլն, ոմանք ալ մեռելի պսակներու ուլունքները շինել։

Մինչեւ տասներեք տարեկան, աշակերտները նախնական կրթութիւն կը ստանան այնչափ կատարեալ որչափ կը դասախօսուի Բարիզի նախնական վարժարաններուն մէջ, եւ օրը ժամ մը միայն արհեստանոց կ'երթան զբօսնելու համար։

Տասներեքէն վեր, աշկերտ կ'ըլլան եւ, որովհետեւ կատարուելիք աշխատութիւնը շատ դիւրին է, քիչ ատէն ալ բանւոր կ'ըլլան եւ օրական կը ստանան։

Առաջին տարին պատանի բանւորները իրենց ուտելիքին եւ լուացքին փարան կը հանեն։ Երկրորդ տարին՝ իրենց հագուստին կապուստին փարան կը հանեն, որով ա՛լ բեռ չեն վարժարանին վրայ. աչքը բաց տասնեւհինգ տարեկան տղաքներէն շատ քիչը կրնան այդ վիճակին հասնիլ։

Յետոյ, մինչեւ իրենց չափահասութիւնը, Պռայլ վարժարանին բանւորներուն շահը երթալով կ'աւելնայ։ Իրենց աւելցուցած դրամին կէսը Խնայողական Սնտուկը կը դրուի, կէսն ալ Ծերութեան հանգստի Սնտուկը։ Տասնեւութ տարեկան կոյրեր կան որք 50-60 ոսկի խնայողութիւն ունին, այս դրութեան շնորհիւ։

Երբոր քսանեւ մէկ տարեկան ըլլայ, կոյրը, եթէ ուզէ այդ հաստատութեան մէջ մնալ, յատուկ սենեակ մը կը տրուի իրեն. եթէ ամուսնանայ, երկու սենեակէ ու խոհանոցէ մը բաղկացած բաժանում մը կը տրուի իրեն։ Վարժարանին վարչութիւնը չընդունիր կոյրերու միջեւ ամուսնութիւն, սա պատճառով որ այդ կերպ կազմուած ընտանիքներ դժուարութիւն պիտի քաշէին իրենց տղաքը նայելու, բայց միւս տեսակ ամուսնութիւնները կը դիւրացնէ։ Այսպէս, եթէ ամուսնացեալք չուզեն խոհանոցի հոգերով զբաղիլ՝ կրնան Վարժարանին խոհանոցէն առնել իրենց սնունդը, եւ Վարժարանը էրկանն ալ կնոջն ալ աշխատանք կը գտնէ միշտ։

Ինչպէս կը տեսնուի, այդ վարժարանին նպատակն է աշխատող կոյրերու ճշմարիտ քաղաք մը հաստատել։ Կոյր մը, վերեւ յիշուած արհեստներն ի գործ դնելով, կրնայ օրական $2^1/_2$ ֆրանքէն մինչեւ 3 ֆրանք շահիլ. եւ որովհետեւ այդ հաստատութեան մէջ բազմութեամբ ապրելուն շնորհիւ ապրուստը աժան է,

այդ վարձքը լիուլի կը բաւէ իրենց։ Միւս կողմէ Պռայլ վարժարանը միշտ գործ կը գտնէ, որովհետեւ խոզանակ, կօշիկ, աթոռ եւայլն շատ քչուող ապրանքներ են։ Վարժարանին յաճախորդ են նախ հանրային բոլոր հաստատութիւնները, եւ նաեւ, իր գներուն աժանութեան շնորհիւ, շատ վաճառականներ ալ։

Այսչափ լաւ մատակարարուած հաստատութիւն մը անպատճառ պիտի յաջողէր, նոյն իսկ առանց այն բարեացակամութեան եւ համակրութեան զոր ամէն կողմէ կը վայելէ։ Գործնական ոգին կը տիրէ ամենափոքր մանրամասնութեանց մէջ։ Մէկ օրինակ մը կը բաւէ։

Աշխարհագրութեան ուսումը կ'ըլլայ ցցուած քարտէսներու վրայ, սկսելով Բարիզի յատակագծէն մինչեւ ամբողջ երկրագունտը։

Օրինակի համար, Բարիզի յատակագծը. բոլոր յիշատակարանները նշանակուած են այնտեղ անհաւասար մեծութեամբ ուռեցքներով, Սէնի վրայի կամուրջները՝ պզտիկ կտորներով, սգուարներն ու պարտէզները՝ թուղթի կտորներով, գերեզմանատուները՝ չուխայի պզտիկ կտորներով, փողոցները փորուած գիծերով։ Կեդրոնը, Նօթր-Տամի հրապարակը ներկայացնող գնդակին կապուած է հանգուցաւոր դերձան մը որուն իւրաքանչիւր հանգոյցը մէկ քիլոմէթր կը ներկայացնէ. այդ կէտէն դէպի ուրիշ կէտ մը դերձանը երկնցնելով, տղան բաւական ճիշդ գաղափար մը կը կազմէ զայնս իրարմէ բաժնող հեռաւորութեան վրայ։ Այսպէս, մատերով քարտէսին նշանակած բոլոր կէտերը ուսումնասիրելէ ետքը, աշակերտը աւելի լաւ կը ճանչնայ Բարիզը քան Բարիզցիներուն երեք չորրորդը։

Հանրապետութեան Նախագահ Պ. Գառնօ, վերջերս Պռայլ վարժարանը այցելած ատեն, կանգ առաւ այդ ցրուած յատակագծերին առջեւ, սքանչացաւ եւ ուզելով գաղափար մը կազմել աշակերտներուն անկից քաղած արդիւնքին վրայ, կանչեց անոնցմէ մին, տասներկու տարեկան սիրուն տղեկ մը, որուն հարցուց թէ կրնա՞ր ըսել թէ ի՛նչ ճամբայ բռնելու էր վարժարանէն Ելիզէի նախագահական պալատը երթալու համար։

Պզտիկ կոյրը, իր գիտութիւնը ցոյց տալուն ուրախ, ըսաւ. «Պէտք է բռնել Ավընիւ Սէն-Մանտէ, Ֆոպուռ Սէնդ-Անդուան, Ռիվոլի փողոցը...

Յետոյ յանկարծ խելաբերելով թէ Հանրապետութեան Նախագահին հետ կը խօսէր եւ թէ այդքան բարձրաստիճան անձնաւորութիւն մը չէր կրնար քալելով երթալ, կանգ առաւ շփոթած։

—Ո՛հ ներողութիւն, պարոն, պէտք է վէնսէնի Թրամուէյը նստիլ, հոս, վարժարանին դրան առջեւ... ան կը տանի ձեզ Լուվրը ուսկից կը մտնէք Սէն-Ֆիլիբ-տիւ-Ռուլի օմնիպիւսը որ ձեր դրան առջեւ կ'իջեցնէ զձեզ։

Կ'երեւակայէք թէ Պ. Գառնօ ի՛նչքան սքանչացաւ։ Հապա պզտիկին միամտութի՛նը որ կը կարծէր թէ Պ. Գառնօ Թրամուէյով պիտի ճամբորդէր։

ՄԱՔՐԻ-ԳԻՒՂԻ ԹԱՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Անցեալ կիրակի Մաքրի-գիւղի մէջ կատարուեցաւ Թաղական խորհրդի ընտրութիւնը։

Ստորեւ կը հրատարակենք գրութեան մը պատճէնը, զոր Ազգ. Կեդրոնական Վարչութեան մատուցած են գիւղին մէկ քանի բնակիչները։

Գրութիւնը մատնացոյց կ'ընէ այնպիսի բարքեր որոց կրկնութիւնը փափաքելի չէ եւ ոչ մէկ թաղի համար։ Պէտք է մաղթել որ մանրակրկիտ քննութիւն մը գայ ապացուցանել այդ գրուածին հակառակը։

Այդ գրութիւնը Վարչութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ հետեւեալ կէտերուն վրայ.

«1. Ընտրողներու անուանները պարունակող տետրակը եւ տպեալ աւելորդ քուէթուղթերը փոխանակ ըստ օրինի Ընտրող. Ժողովոյ տրամադրութեան տակ գտնուելու՝ վարժարանի դաստիարակին ու ժամակոչին քով պահուած էին եւ ոմանց համար հասարակաց տեսացուածք դարձած՝ որոնք ուզած անուննին ընտրողաց ցանկին մէջ կ'աւելցնէին, առանց գիտութեան Ընտր. Ժողովին որ ըստ օրինի պարտաւոր էր կանխաւ ստուգել հետզհետէ աւելցած անձերու ընտրական հանգամանքները, ինչպէս Թաղեցի ըլլալը, տարիքը եւայլն։

«2. Ընտրութեան պահուն, հակառակ տիրող օրէնքին, միեւնոյն անձը երեք, չորս եւ աւելի անգամներ քուէ ներկայացուցած է՝ ամէն անգամուն երկու կամ երեք հատ, այնպէս որ մէկ անձ մը 20 անձերու կողմէ քուէ բերաւ. այս մասին ներկայից գիտողութիւնը նկատողութեան չէ առնուած Ընտր. Ժողովին կողմէ։

3. Միեւնոյն ընտրողի անունով երկու քուէ բերուած է տպեալ Թուղթի վրայ։ Նմանապէս, տպեալ քուէթուղթի վրայ են այնպիսի անձանց քուէներ՝ որոնց անունը իբր ընտրող չտեսնուիր ընտրողաց ցանկին մէջ։ Այսօրինակ անընդունելի քուէներէ մին, որու մասին սկսուած քննութիւնը չաւարտած, քուէտուփին մէջ ձգուեցաւ Նախագահ Հայր Սուրբին անուշադրութիւնովը. եւ յայտնի է թէ մէկ քուէն ալ կրնայ ընտրութեան մը բաղդը որոշել։ Խնդիր մըն ալ այն է թէ այսպիսի զեղծումներու դուռ բացող տպեալ քուէթուղթերը ո՞ւրկից բաշխուած են։

4. Ազգ. Հիւանդանոցի ներքին բժիշկ Տոքթ. Գաբրիէլ էֆէնտի Նահապետեանի, Լեւոն էֆ. Յակոբեանի եւ Լեւոն էֆէնտի Նիքօթեանի քուէները ճամբան յափշտակուեր են. Նիքօթեան էֆէնտիի քուէն բնաւ մէջտեղ չկայ. իսկ միւս երկուքինը խարդախուելէ եւ ստորագրութիւնները կեղծուելէ յետոյ կը բերուին ի Թաղական խորհրդարան. Ներկայներէ ոմանք այս կէտերու մասին գիտողութիւն կ'ընեն, քիչ յետոյ անձամբ կը հասնի Լեւոն էֆ. Յակոբեան եւ կը բողոքէ. իսկ Տոքթոր էֆէնտին նոյն պահուն գիւղը չէր գտնուեր. միայն Լեւոն էֆէնտիի բողոք նկատողութեան առնուելով Տոքթ. Նահապետեանի կեղծեալ քուէն քուէտուփին մէջ կը ձգուի՝ առանց ներկայներուն գիտողութեան կարեւորութիւն ընծայուելու եւ նա՛մանաւանդ առանց սպասելու Տքթ. էֆէնտիի տալիք բացատրութեան։

5. Ռուբէն էֆ. Արսէնեան օր առաջ իր քուէն պահարանի մը մէջ դնելէ եւ իր ձեռքով ստորագրելէ յետոյ կը յանձնէ իր հօգեզաւկին։ Գիւղացիներէն մէկը այդ հօգեզաւկին ձեռքէն քուէն կ'առնէ՝ խոստանալով ընտրութեան օրը յանձնել ում որ անկ է. բայց յետոյ տեսնուեցաւ թէ այդ քուէն ջնջուած եւ տեղը ճանչցուած ստորագրութիւնով քուէթուղթ մը բերուած էր։

«Ընտրողական ժողովին յանձնուած են առ նուազ քառասուն քուէներ՝ որոց համաչափ ու նոյներանգ պահարաններուն վրայի անձնական ստորագրութիւնները ա՛յն աստիճան իրարու նմանութիւն ունին որ զեղծումը ակներեւ է. Ներկայք քանիցս Ընտր. Ժողովի խորին ուշադրութիւնը կը հրաւիրեն այս եղելութեան վրայ. եւ թէպէտ Ընտր. Ժողովոյ պատուարժան անդամք գրերը կը բաղդատեն ու գրերու նոյնութեանը նա՛յնչափ կը համոզուին եւ սակայն հակառակ այս ապացոյցներուն զանոնք քուէտուփին մէջ կը նետեն։ Ատենապետ էֆէնտին կը յայտարարէ թէ ամէն ընտրող իրաւունք ունի քուէ տալու, հոգ չէ թէ անձնական ստորագրութիւնը իր ձեռքով ըլլայ կամ ուրիշի մը, եւ թէ՝ Ընտր. Ժողովը պարտականութիւն չունի ստորագրութեան մը խարդախեալ ըլլալը կամ չըլլալը ստուգելու։ Այս կարեւոր պաշտօնը որո՞ւ կը վերաբերի ուրեմն։

«Սրբազան Հայր, ընտրուող էֆէնտիներու անձին դէմ ո՛եւ է խնդիր չունինք եւ հաւաստի ենք թէ անոնք պատուաւոր անձնաւորութիւններ են ամէնքն ալ։ Մեր բողոքը ընտրութեան եղանակին դէմ է, որ ինչպէս ամէն պատուաւոր մեծամասնութեան համար իսպառ անընդունելի է, եւ տարակոյս ալ չունինք որ ընտրուող մեծայարգ Թաղականները պիտի ցաւին որ այս տեսակ դէպքեր պատահեցան գիւղին ընտրութեանց առթիւ։»

(Ստորագրութիւններ)

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

Բեդրպուրկէն կը գրեն.

«Գերմանիոյ մէջ պատահած դէպքերէն ի վեր, այստեղ լաւատեղեակ ակումբներու մէջ շատ զգալի մերձեցում մը կը տեսնուի Ռուսիոյ եւ Անգլիոյ միջեւ։ Բեդրպուրկի անգլիական դեսպան Սըր Ռ. Մորիըր, որ իր ընտանիքով Խըրիմ կը գտնուի, իր ամարանոցին կայսերական ընտանիքին բնակարանին մօտ գտնուելէն օգուտ կը քաղէ՝ շաբաթը երկու երեք անգամ Զարին բնակարանը երթալու համար։

«Այս մերձեցումը, որ Իտալիոյ հանդէսներէն ի վեր սկսած է, աւելցած է Վիլհէլմ կայսեր ի Թամբէլհօֆ արտասանած ատենաբանութենէն ետքը։ Սըր Ռ. Մորիըր յաճախակի տեսակցութիւններ կ'ունենայ Զարին հետ, եւ կը հաւատեն թէ երկու կառավարութիւնները համաձայնած են ընդհանուր քաղաքականութեան վերաբերեալ շատ կէտերու վրայ։

«Անգլիա, հակառակ ըլլալով ընդհանուր խաղաղութիւնը վրդովող ո եւ է գործի, դիւրաւ համաձայնած է Ռուսիոյ հետ, որուն կայսրն իրեն պաշտօն առաջարկած է արգիլել ո եւ է բորբոքում։»

—=—

ՌՈՒՍԻԱ

Զարը, որ մէկ քանի օրէն Մոսկուա կը սպասուի, հեռագրեր է կուսակալին թէ բարեբաղդութիւն պիտի ունենայ ընդհուպ Մոսկուա գտնուելու։

Մոսկուայի մէջ տեղի ունենալիք հանդէսներուն յայտագիրը կարգադրուած է հետեւեալ կերպով. հիմնարկէք Աղեքսանդր Բ. կայսեր ի պատիւ կառուցուելիք յիշատակարանին. եկեղեցիի օծում. մեծ զօրահանդէս մը. հանդիսաւոր պատարագ Քրեմլինի պալատին մէջ. պարահանդէս Սէրկէյ մեծ-դքսին ապարանքը. ժողովրդական հանդէս մը ի յիշատակ Աղեքսանդր Գ. կայսեր թագադրութեան հանդէսին, մայիս 17ին, Հոգեգալստի տօնին օրը։

—=—

ԿԻՆԵՐԸ ԵՒ ՇԻԳԱԿՈՅԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

Մայիս 20ին, կիներու համաժողովին մէկ նիստը տեղի կ'ունենար Շիգակոյի Ցուցահանդէսին շէնքերուն մէկ ճիւղին մէջ, երբոր տախտակամածը փլաւ եւ հարիւրի չափ կիներ վերէն վար ինկան, սոսկալի ճիչեր արձակելով։

Շատեր մարեցան։ Պահապաններն եւ այցելուները որք այդ կողմը կը գտնուէին՝ անմիջապէս օգնութեան փութացին։ Ութ կին ծանրապէս վիրաւորուած են. միւսներուն բան մը եղած չէ։

—=—

ՀԱԿԱՀՐԷԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ իբր խմբագրական յօդուած կը հրատարակէ գերմանացի կիսագավ Ֆրիցակ նշանաւոր վիպագրին մէկ յօդուածն ընդդէմ հակահրէականութեան։ Ֆրիցակ կը նկարագրէ հրեաներուն քաշած նեղութիւնները հազար տարիէ ի վեր, ի վեր կը հանէ սա պարագան թէ այդ նոյն հրեաները եռանդով մասնակցած են մարդկութեան յառաջդիմութեան վերաբերեալ ամէն խնդիրներուն լուծմանը. 150 տարիէ ի վեր։ Կը դատապարտէ ցեղային այն ատելութիւնը որ վերջին ժամանակներս երեւան ելած է, եւ ի վերջոյ կը յիշեցնէ թէ առաքեալներն, որք Հոգեգալստի տօնին օրը Երուսաղէմէն դուրս ելան աշխարհս լուսաւորելու համար, հրեայ էին։ Սիրոյ եւ եղբայրակցութեան աւետիսը զոր կը ծանուցանէին ժողովուրդներուն, վերջ ի վերջոյ հակառակ ամէն բանի՝ պիտի ոչնչացնէ ցեղային եւ կրօնական ատելութիւնները։

—=—

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տր. Քոխ, որուն ամուսնալուծութիւնը ծանուցինք, մօտերս պիտի ամուսնանայ եղեր դերասանուհիի մը հետ, որ երբեմն Պէրլինըր-Թէադրի մէջ կը խաղար։

—Անգլիական լրագիրները կը ծանուցանեն թէ Էտիմպըրկի դուքսը (Թագուհիին երկրորդ որդին) որ արդէն մեծապէս վնասուած էր Լոնտոնի Հէյլէդ եւ Ընկ. Պանքային սնանկութենէն, նմանապէս մեծ կորուստներ կրեր է Սիտնէյի Գոմըրշըլ Պանքային սնանկութենէն։

—Լոնտոնի առեւտրական տուն մը, որ հանգուցեալ Գլարէնսի դքսին եւ Մէքի Իշխանուհիին ամուսնութեան առթիւ լուսավառութեան մեծ պատրաստութիւններ տեսած էր, այս անգամ խոհեմութիւն համարեր է ապահովագրուիլ ընդդէմ այն արկածներուն որք կրնան անգամ մը եւս արգիլել Իշխանուհիին ամուսնութիւնը։ Վճարուած բռիմն է 5%։

ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

Բարիզ, 23 մայիս

Հռչակաւորն Արտոն, ի բացակայութեան, 20 տարուան տաժանակիր աքսորութեան եւ 400,000 ֆրանք տուգանքի դատապարտուեցաւ։

Պռատօ, 22 մայիս

Ընտրական հացկերոյթի մը առթին, Ծերակոյտի անդամ եւ նախկին նախարարապետ արմատական Պ. Կոպլէ երկար բանախօսութիւն մը ըրաւ, ըսելով թէ Ֆրանսայի վերակազմեալ ոյժերը զինքը զերծ կը կացուցանեն ո եւ է յարձակումէ։ 1888էն ի վեր, մերձեցում մը տեղի ունեցած է Ֆրանսայի եւ Ռուսիոյ մէջ. Նիզակակցութիւն մը միայն պիտի կրնար Ֆրանսայի տալ իր ճշմարիտ դիրքը աշխարհի մէջ։ «Կը թուի սակայն, երեւոյթներէն դատելով, ըսաւ Պ. Կոպլէ, թէ դեռ քայլ մը յառաջացած չենք, եւ Երրեակ-Նիզակակցութեան դէմ միայնակ ենք։ Համակրական արտայայտութեանց չենք կրնար վստահիլ շատ։ Ակներեւ է թէ երկրագունտին բոլոր կէտերուն վրայ, Ասիոյ եւ Ափրիկէի մէջ, մեր դէմը կը գտնենք միւս կառավարութեանց կողմէ թշնամութիւն մը, առաւել կամ նուազ քողածածկեալ, որ յաճախ ի դերեւ հանէ մեր ջանքերը։ Ասոր պատճառն այն է որ այսօր ո՛չ արտաքին քաղաքականութիւն ունինք ո՛չ ներքին։» Պ. Կոպլէ յետոյ յարձակեցաւ պատեհական քաղաքականութեան վրայ, պարսաւեց նոր սակագիններն եւ ջատագովեց արմատական քաղաքականութիւն մը եւ Սահմանադրութեան վերաքննութիւնը։

Քրիստիանիա, 22 մայիս

Վէրտալէնի մօտ, հողի փլուզում մը կործանեց քառասունի չափ ագարակ, մէկ քանի միլիոնի վնաս պատճառեց եւ հարիւրի չափ մարդոց մահուան պատճառ եղաւ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎ

Խառն Ժողովը երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ ատենապետութեամբ Ս. Պատրիարքին եւ հետեւեալ տնօրինութիւններն ըրաւ.

Ա. Բերայի Թաղ. Խնամակալութիւնը տեղեկագիր մը ներկայացուցած էր այրած Թատրոնին տեղ կառուցուելիք նոր շէնքի մասին. Տնտեսական խորհուրդը ներկայացուած յատակագիծն ու տեղեկագիրը քննելով նոր կառուցուելիք շէնքին նպաստաւոր կարծիք յայտնած էր։ Խառն Ժողովն եւս յարելով Տնտեսական խորհրդի կարծիքներուն, որոշեց որ ներկայացուած տեղեկագրին համեմատ շէնքը կառուցուի։

Բերայի Կալուածոց Հոգաբարձութիւնն այս շինութեան առթիւ հրաժարական տուած ըլլալով, Ժողովը ընդունեց հրաժարականնին եւ որոշեց յառաջիկայ նստին ընտրել նոր Հոգաբարձութիւնը։

Բ. Կեսարիոյ առաջնորդ Տ. Տրդատ Վ. Պալեանի վերադարձի մասին Բ. Դռնէն եկած հրամանագիրը կարդացուեցաւ. Ժողովը Ս. Պատրիարքին յանձնեց Տ. Տրդատ վարդապետը դրկել իր պաշտօնավայրը։

Գ. Վանի առաջնորդարանէն հաղորդուած տեղեկութիւններէն Ժողովն իմացաւ որ վիճակին Պատր. Փոխանորդ Տ. Սահակ վարդապետ տակաւին չէ գացած իր պաշտօնավայրը, որոշեց հեռագրով ազդարարել վարդապետին որ փութայ Վան երթալ։

Դ. Ամասիոյ առաջնորդարանէն խնդիր մատուցուած էր Ավգաթ-Հանի գեղի եկեղեցիին շինութեան հրամանը առնելու, սակայն Ժողովը նկատելով որ այսպիսի շինութեանց համար օրէնքին տրամադրած գործողութիւնները չեն լրացուած որոշեց պէտք եղած հրահանգը տալ։

Ժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ կարգ մը յարաբերական եւ ուսումնական խնդիրներով։

—o—

Կ'իմանանք թէ Խառն Ժողովն իր երէկուան նստին մէջ ընդուներ է Տ. Վահան վարդապետ Տ. Յակոբեանի հրաժարականը Արաբկիրի առաջնորդութենէն։

—o—

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Տնտեսական խորհուրդը երէկ Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ գումարուելով, հետեւեալ որոշումները տուաւ.

Ա. Բերայի այրած Թատրոնին տեղ նոր շէնք մը կառուցանելու համար ճարտարապետ Թօքաթլեան էֆէնտիի կողմէ առաջարկուած յատակագծի մասին Բերայի Թաղ. Խնամակալութիւնը տեղեկագիր մը մատուցած էր Թաղ. Ժողովին որ թէ՛ յատակագիծը եւ թէ՛ տեղեկագիրը յղած էր Տնտեսական խորհրդին քննութեան համար։ Խորհուրդը ուսումնասիրելով զանոնք նպաստաւոր կարծիք գոյացուց անոնց մասին եւ ըստ այնմ ալ Թաղ. Ժողովին տեղեկագրել որոշեց։

Բ. Իզմիր բնակող Լութֆեան եղբայրներու Ակնայ Ս. Աստուածածին եկեղեցիի նուիրուած Սեւքէի ագարակի մասին թէ նուիրատու ընտանիքին եւ թէ Ակնայ Գաւառ. Վարչութեան ներկայացուցած տեղեկագիրը լսելով որոշեց յառաջիկայ նստին հարկ եղած տնօրինութիւնն ընել։

«ՄՈՒԹ ԽԱՒԵՐ»

Մութ Խաւերու ներկայացման համար, որ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ շաբաթ գիշեր Իւսկիւտարի Ամերիկեան Թատրոնին մէջ, տոմսակ ունենալ փափաքողները կրնան դիմել Պաղլարպաշի Զիֆթլիկի պարտէզը Տագէս աղա Քիւչիւքեանի, եւ Սէլամսըզ զօրանոցին դէմ Լեւոնին սրճարանը։

Գինք	Օթեակք	60-40 ղրուշ
	Նստարան	10- 5 »

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի ՕՐԱՑՈՅՑԸ

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ. 1893. ՄԱՅԻՍ 13/25 (Ն. 8) 133-232

ՏԱՐԻԹԻՒՔ. Թուական Հայոց. ՏՅՁԵ=4385 Մարերի Զ. — Տօմարական Թուական. ՌՅԽԲ=1342. — Թուական Հիճրէթի. 1310. Զիլգատէ 9. — Սէնէի Մալիյէ. 1309. Մայիս 13.

ԿՐՕՆԱԿԱՆ. ԴՁ. Խէ օր Ցինանց. Երկնային վիճակ, ի յիշատակ վիճակաւ ընտրութեան Մատաթիայ առաքելոյն։

ՊԱՏՄԱԿԱՆ. 1800. Ընտրութիւն Կ. Պոլսոյ Յովհաննէս Պատրիարքին։

ԿԷՍ ՕՐ — 4 35

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը հրատարակէ ապրիլ ամսոյ նուիրատուաց անուանքը.

Բարեգութ Տեարք եւ Ազնուասիրա Տիկնայք

Գէորգ Էօմիւրեանէ՝ վասն աթիանի առուծախի 3675½ ընթացիկ դրամ. Միհրան Շամտանճեանէ խնդրոյ մը առթիւ ձեռամբ Պօղոս Աստարճեանի 1080. Առաբազարու Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ շրջագայած պնակի հասոյթ 710. Գրիգոր Արապեան, իր նորածին որդւոյն ծննդեան առթիւ 540. Ի Մարսիլիա բնակեալ Միհրան Թէքէեան 474. Ասատուր Համամճեան, ձեռամբ Յովհաննէս Արսլանեանի 324. Քիրմաստի Ս. եկեղեցւոյ մէջ շրջագայած պնակի հասոյթ 122. Մահտեսի Յակոբ Գույումճեան 108. Մահտեսի Մարկոս Լափաճեան Սէօլէզցի, ձեռամբ Գալուստ Քիթաչօղեանի 108. Գալուստ եւ Ոսկեան Բարսեղեանէ եւ Պօղոս Ոսկեանէ 108. Յակոբ Նիկողոսեան Ամասիացի 108. Նազարէթ Ղազարեան 108. Յարութիւն Սամանճեան՝ վասն իւր հանգուցեալ մօր հոգւոյն 100. Կարապետ Գրիգորեան լուսանկար 95. Յովհաննէս Պարոնվարդեան 54. Ծերոն Ալլահվէրտեան 54. Արգար Պուրնազեան 54. Պէշիքթաշի նաւամատոյցի ջրհանկիրք 40. Իգնատիոս Իգնատիոսեան Արմտանցի 40. Գառնիկ Հայոցեան 40. Ի մեծ-կղզի բնակեալ Յակոբ Մարտիկեան 27. Մաքսի Թահթապաշիք 40. Մահտեսի Յակոբ Գարամանեան 20. Նորհատ Պէրպէրեան Սէօլէզցի 20. Աւետիս Պէրճեան 20. Բարեսէր ոմն 20. Սեպուհ Ալեքսան 20. Առաքել Խաչատուրեան 20. Սամուէլ Վ. Պարտիզպանեան՝ 720 տետր սիկարի թուղթ. Բարեսէր ոմն՝ 200 չիչ գինի (Քարթալի). Տ. Մանուկ Եղիազարեան՝ 1 արծաթ խաչ (1½ տրամ). Տօքթ. Թաչճեան՝ 1 պատգարակ. Գաբրիէլ Յակոբեան՝ 4 զոյգ բալուշ. Գարեգին Գազանճեան՝ 200 տրամ ձէթ։

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

Յովհաննէս Գասարճեան եւ Մարտիրոս Շէքէրճեան հանգուցեալ Մկրտիչ Անդրէասեանի յուղարկաւորութեան առթիւ Ծաղկէ-Պսակի փոխան երկու Օսմ. ոսկի նուիրած են։

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՔ

Օրտուի բարեպաշտ ազգայիններէ հաւաքեալ, Նախաձեռնութեամբ եւ ջանիւք տեղւոյն Թաղ. խորհրդոյ՝ 920 հօխա (11 պարկ) լուբիա. Էրէյլի (Սեւ ծով) բնակեալ Մ. Փանոսեան որպէս անցեալ տարի, նոյնպէս եւ այս տարի՝ 500 հատ հաւկիթ. Մահտեսի Տօնիկ Տ. Գէորգեան 34 հօխա շամիչ։

Ի Դիմաց Հոգաբարձութեան
Ազգ. Հիւանդանոցի

Վ. Ատենադպիր Յ. ՊԷԿԵԱՆ — Վ. Ատենապետ Բ. Յ. ԻՍԹԱՆՊՕԼԼՈՒԵԱՆ

ՏԽՐՈՒՆԻ

Սերգիս էֆէնտի Էսմէրեան եւ ընտանիքը իրենց խորին շնորհակալիքը կը յայտնեն ամէն ազգականներու եւ բարեկամներու որք վաղամեռիկ ՏԻԿԻՆ ԷՖՏԻԿ ԷՍՄԷՐԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան հանդէսին ներկայ գտնուելով, իրենց ցաւակցական զգացումներուն հաւաստիք տուին։

* *

Տէր եւ Տիկին Սարգիս Ֆնտգլեան իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն այն ամէն ազգականներուն ու բարեկամներուն որք ներկայ գտնուեցան իրենց վաղամեռիկ զաւկին, ՄԿՐՏԻՉ ՖՆՏԳԼԵԱՆԻ, յուղարկաւորութեան հանդէսին, կամ ո եւ է կերպով մխիթարեցին զիրենք այս դառն ու անակնունելի ցաւուն մէջ։

ԿԱՐԵՒՈՐ

Դպրոցներու համար պատրաստուած է

ԲԱՆԱԼԻ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Ս. ԴԱՒԹԵԱՆԻ

Կը գտնուի բոլոր Գրավաճառաց քով։
Գին 5 ղրուշ — կազմեալ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Պետական Խորհրդին անդամ անուանեցաւ Առեւտրական առաջին դատարանին նախագահ Իզզէթ պէյ։ —Առեւտրական առաջին դատարանին նախագահ անուանեցաւ Վճռաբեկ ատենի անդամ Րիֆաթ պէյ։ —Մէարիֆի քննիչ Ցանձնաժողովին անդամ անուանեցաւ Կրօնական պաշտօնեայ Խուրրէմ էֆէնտի։

—Սանիյէի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Ատաբազարի Թաղապետութեան նախորդ նախագահ Սիրական էֆէնտիի։ —Րապիայի աստիճան՝ Արտաքին Թղթակցութեանց դիւանին քարտուղար Մէհմէտ Պիւրհանէտտին պէյի եւ Աթէնքի Օսմ. դեսպանատան երրորդ քարտուղար Թալաթ պէյի։

—Առաջին կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Պետական Խորհրդին անդամ Քոնսթանթին էֆէնտիի, եւ Գերման սեղանաւոր Պ. Կէօթինկէրի։ —Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Պրինտիզիի օսմանեան պատուակալ հիւպատոս Տիոնիոս էֆէնտիի։

—==—

ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

Երէկ, Անգլիոյ Վիգդորիա Թագուհիին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, Տոլմա-Պաղչէի առջեւ գտնուած օսմանեան պահակ շոգենաւը, միւս պահակ շոգենաւները եւ Կ. Պոլսոյ նաւահանգստին անգլիական նաւերը դրօշակներով զարդարուած էին։

Կէս օրէն ետք, Մեծ-Արարողապետ Միւնիր փաշա եւ կայսերական առաջին թիկնապահ Տամատ Մէհմէտ փաշա անգլիական դեսպանատունն երթալով, յանուն Վեհ. Սուլթանին շնորհաւորութիւններ ըրին Սըր Ֆրանսիս Քլար Ֆորտի։

—==—

ՊԱՆՔ ՕԹՈՄԱՆԻ ՀԵՏ ՊԱՅՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մօնիթէօռ կ'ըսէ թէ Կայս. կառավարութեան եւ Պանք Օթօմանի միջեւ եղած պայմանագրութեան վերանորոգումը վաւերացնող Կայս. Իրատէն այս շաբաթ օր հաղորդուեցաւ Պանք Օթօմանի։

Երեքշաբթի իրիկուն Մեծ-Եպարքոսը, Ելմտից նախարարը, եւ Պ. Լա Ֆիւանդ ստորագրեցին պայմանագրութեան 6 տարուան համար վերանորոգուելուն պաշտօնագիրը։

—==—

ՀԷՐԷՔԷՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ

Գերմանական դեսպանն ու դեսպանուհին եւ Օբերստոֆ կոմսուհին Մեծ-Արարողապետ Միւնիր փաշայի եւ Անձնական Գանձին նախարար Միքայէլ էֆէնտի Փորթուկալի ընկերակցութեամբ մասնաւոր կառախումբով երեքշաբթի օր Հէրէքէ երթալով, այցելեցին կերպասի կայսերական գործարանը եւ իրիկունը Կ. Պոլիս վերադարձան։

—==—

ԹԱՐԳՄԱՆՔ ԵՒ ՓԱՍՏԱԲԱՆՔ

Հագիգաթ կ'ըսէ թէ ձեռնհաս իշխանութեանց հրահանգ ղրկուած է որ թոյլ չտան օտար հիւպատոսական թարգմաններու իբր փաստաբան ներկայանալ Օսմանեան դատարաններու առջեւ տեսնուած դատերու մէջ, որովհետեւ Կայսրութեան մէջ փաստաբանական պաշտօն կրնան վարել միայն անոնք որք դատական գործոց նախարարութենէն արտօնագիր ունին։

—==—

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԱՆԾՈՒԽ ՎԱՌՕԴԸ

Այն յանձնախումբը որ կը փորձէ անծուխ վառօդը, իր աշխատութիւնները վերջացնելու վրայ է։ Մօնիթէօռ կ'ըսէ որ «եթէ մեր տեղեկութիւնները ճիշդ են, օսմանեան անծուխ վառօդին գերազանցութիւնը ճանչցուած է։»

—==—

ՀԱԿԱԳԵՐԵՎԱՐԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Պրիւսէլի հակագերեվարական Համաժողովին որոշումները հաղորդուած էին մասնակցող պետութեանց եւ կայսերական կառավարութիւնը յանձնաժողով մը կազմած էր, Սապրի պէյի նախագահութեամբ, պատրաստելու համար մասնաւոր կանոնագիր մը, գերիներու առեւտուրին դէմ օսմանեան նաւերուն ընթացքը որոշելու նպատակով։

Յանձնաժողովը Պրիւսէլի Համաժողովին որոշումները եւ այս մասին Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդականներու տուած տեղեկագիրը ուսումնասիրելէ ետք, տարաձայն կարծիքներ գտած է այս երկու գրութիւններու միջեւ։ Խնդիրը Բ. Դրան հաղորդուած ըլլալով, հակասութիւնը նշմարուած եւ պէտք եղած կարգադրութիւնը եղած է։ Յանձնաժողովը պիտի շարունակէ իր նստերը։

—==—

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Արեւելեան երկաթուղիներուն 1892 ի հաշուեկշռէն կը տեսնուի որ զուտ շահ եղած է 3,935.189 ֆրանք, որմէ երկու միլիոն 600,000 ֆրանք բաժնեթուղթերուն իբր շահ պիտի վճարուի, 184,050 ֆրանք սովորական պահեստին, 280,000 ֆրանք գլխավճարի, 600,000 ֆրանք նիւթեղէնի վերանորոգումի եւ երկու հարիւր 71,135 ֆրանք նոր տարուան հաշուին պիտի անցնի։

—==—

Ս. ԿԻՒՐԵՂԻ ԵՒ ՄԵԹՈՏԻՈՍԻ ՏՕՆԸ

Սլաւ ազգերու ինչպէս նաեւ Պուլկարներու լուսաւորիչ Ս. Կիւրեղի եւ Մեթոտիոսի տօնին առթիւ, երեքշաբթի օր պուլկարաց Էկզարքը հանդիսաւորապէս պատարագեց Ղալաթի պուլկար եկեղեցիին մէջ։

Կ. Պոլսոյ պուլկարական գործակատար Պ. Տիմիթրոֆ եւ ուրիշ պուլկար երեւելիներ ներկայ էին կրօնական արարողութեան։

—==—

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Էսկի-Շէհիր գումարուող յանձնախումբը, որ Անատոլուի-երկաթուղիներու հաշուին գնուելիք հողերուն սահմանները պիտի որոշէ եւ արժէքները պիտի կտրէ, իր աշխատութիւններն աւարտած ըլլալով տեղեկագիրը մօտերս պիտի ներկայացնէ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան։

—==—

ՇԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հանրային Պարտքի վարչութեան համար Ստամպոլի կողմը սկսուած շէնքին աշխատութիւններն յառաջ կը տարուին մեծ ջանքով։ Գետնին բնութիւնը կը պահանջէր 12-16 մեդր զանազան խորութեամբ հիմեր դնել, շէնքին ապահովութեան համար, եւ այս հիմերը գրեթէ աւարտած են։ Գետնին ամբողջ տարածութիւնը 28,000 արշըն է, բայց շէնքը այս ծաւալին քառորդը միայն պիտի գրաւէ եւ մնացեալը ծառաստան պիտի ըլլայ։ Հողը, որ ճարտարապետ Պ. Վալօրիի հաշւով 50,000 ոսկի կ'արժէր, 14,000 ոսկիի գնուած է։ Պեղումին ատեն, բիւզանդական հին տաճար մը գտնուեցաւ, որ իբր հնութիւն պիտի պահուի նոյնութեամբ։

—Աբրահամ փաշա յանձներ է ճարտարապետ Պ. Վալօրիի, Սէտիւլ դ'Օրէնի եռեւը կառուցուելիք թատրոնին յատակագծերուն պատրաստութիւնը։ Այս ձեռնարկին թէ՛ դրամական եւ թէ ուրիշ կարգադրութիւնները տակաւին աւարտած չեն։

— Պ. Պուլթի կազմած Սիկառէթի Ընկերութեան իբր կեդրոնական գրասենեակ ծառայելու համար մեծ շէնքի մը հիմնարկութիւնը կատարուեր է Ճիպալը։

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայս. Իրատէ մը կը հրամայէ արտօնութիւն շնորհել Պ. Շարլի, որ Պրուսայի կազով լուսավառութեան մենաշնորհը խնդրած է։

—Մուտանիայէն. Բ. Դրան պարտէզին մէջ կառուցուելիք Մատենադարանին հիմնարկութիւնը տեղի ունեցաւ. շինութիւնը յառաջ կը տարուի։

—Հոլանտայէն Անկելանոցին ի նպաստ Պոմպէյի Օսմանեան հիւպատոսը 4000 ղրուշէն աւելի գումար մը ղրկեց հաստատութեան յանձնաժողովին։

—Տօփ-Պանէէն կազի գործարանին շինութեան համար Մարսիլիայէն բերել տրուած աղիւսն ու աւազը մաքսատուրքէ ազատ պիտի ըլլան։

—Բանակի պէտքերուն համար հասեր է Հալէպէն իբր նմոյշ ղրկուած իւղը, որուն օխան 7¾ ղրուշէն պիտի տրուի։

— Հանրային Պարտքի վարչութեան Իզմիրի ճիւղին հաշուական դիւանի առաջին քարտուղար Ազմի պէյ Սամսոնի ճիւղին տնօրէն անուանեցաւ։

—Ադրիանապոլ. Իզմիրի կերպասի գործարանէն երեք ժամ հեռու Տաղ-գիւղի քովերը գտնուած ածխահանքին վրայ գիտական խուզարկութիւն ընող մասնախումբը իր տեղեկագրերը եւ քարտեսները պատրաստելով, ներկայացուց որու որ անկ է։

—Պօլու-... հանքէն ելած հանածոյքին տարեկան քանակութիւնը շատցնելու եւ այս նպատակին յատկացուած դրամագլխին շրջանը աւելի ընդարձակելու համար ձեռնհաս Նախարարութիւնը տեղեկագիր մը կը պատրաստէ։

—Պետական Խորհուրդը Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան քննութեան ենթարկեց 13 տարուան պայմանաժամով Ատանայի մէջ սառոյցի գործարան մը հաստատելու խնդիրը, որ Պետրոս էֆէնտիի կողմէն առաջարկուած էր։

—Կառքերը. Հասարակաց կառքերու քննութեան համար Քաղաքապետութեան կողմէն կարգուած յանձնախումբը որոշեց որ կառապանները բնաւ չգործածեն հին կառքերը եւ նիհար եւ հիւանդ ձիեր չլծեն։

—Ոչխար. Ֆոսքոլօ, Մանկօ գործակալութեան պատկանող շոգենաւ մը Մայիս 11ին ճամբայ ելեր է Պրինտիզիէն, 5,000 ոչխար բերելու համար Կ. Պոլիս։

—Հելլէնական դեսպանն ու դեսպանուհին ամառն անցնելու համար Եէնի-գիւղ հաստատուեցան։

—Վիէննայի օսմանեան դեսպան Զիյա պէյ հացկերոյթ մը տուեր է դեսպանատան մէջ, ի պատիւ Ճօհորի վեհապետին, որ Վիէննա կը գտնուի։

—Ֆրանսական կառավարութիւնը Պատուոյ Լէժէոնի պատուանշանը տուաւ Տոքթ. Նաֆիլեան փաշայի։

—Ծովային նախարարութիւնը արգելեր է նաւարանին մէջ շինել կուտայ ութը ոտք տրամագծով շոգենաւի խելանիւ մը, որ Շիգակոյի ցուցահանդէսը պիտի ղրկուի։

—Շէրիքէթի պաշտօնեաները. Շիրքէթի կանոնադրութեան համաձայն, ծեր պաշտօնեաներուն եւ մեռածներու ընտանիքին որոշեալ գումար մը յատկացուելու մասին գրուած յօդուածը Պետական Խորհրդին կողմէ քննուած ըլլալով, Նախարարաց Խորհուրդը հաստատեց զայն եւ Կայս. Իրատէ մը վաւերացուց։

—Թղթատարական տեսչութեան օգնական Ինսան պէյ պատրաստած է Փօսթա Րէհպէրի անուն գիրք մը, որ մանրամասն եւ ճշգրիտ տեղեկութիւններ կը պարունակէ Կայսրութեան թղթատարական գործառնութեանց, օրերուն, երթեւեկութեանց ժամանակին եւ մասնաճիւղերու իրարու հետ ունեցած յարաբերութեան վրայ։ Թղթատարական վերատեսչութիւնը նկատելով որ այս գործը օգտակար պիտի ըլլայ թղթատարական պաշտօնեաներուն, որոշեց հեղինակէն 1200 օրինակ գնել եւ պէտք եղած տեղը ցրուել։

—Աճառները. «Սաատէթ» գիտել տուած էր խառնուրդ աճառներու վնասակարութիւնը. Նոյն թերթը կ'ըսէ թէ Բ. Դուռը նկատելով որ Թուրքիա պատրաստուած աճառները վնասակար նիւթերով կը պատրաստուին օտար ապրանքներու դէմ այս կերպով մրցել կարենալու համար, որոշեց որ այս տեսակներուն վրայ պատրաստողները դրոշմեն Մախլուտ սապուն բառերը. Հակառակ պարագային, աճառները պիտի գրաւուին։

—==—

ՕՐՈՒԱՆ ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Այս օրերս խօսուեցաւ խարդախեալ մածուններուն վրայ, որոնցմէ զգուշանալու համար կը փափաքիք անշուշտ միջոց մը ունենալ ձեր ձեռքը, ճանչնալու համար նշաստակով պատրաստուած մածունները։

«Մոնիթէօռ» շատ պարզ եղանակ մը ցոյց կուտայ։ Կը բաւէ կասկածելի մածունին վրայ թափել քանի մը կաթիլ «թէնթիւռ տ'իօտ»։ Եթէ մածունը նշաստակ կը պարունակէ, անմիջապէս լեղակի կապոյտ գոյնը պիտի առնէ։

ՋԱՆԱԶԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

Վէզիր-Խանի ոճիրը. Անցեալ օրերը ծանուցինք թէ Վէզիր-խանի մէջ Յովհաննէս անուն հայ ջրավաճառ մը տանիքէն իյնալով մեռեր է։ Այս մասին բացուած քննութիւններու համաձայն, Յովհաննէս ոչ թէ տանիքէն վար ինկած է, այլ խեղդուած եւ այնպէս վար նետուած է, արկած մը կեղծելու համար։ Սպանութեան շարժառիթը գողութիւն է. տարաբաղդ մարդը, որ երեսուն տարիէ ի վեր Կ. Պոլիս կը գտնուէր, քիչ շատ ստակ ժողված էր ու կը պատրաստուէր հայրենիք մեկնիլ։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց խանին օտապաշի Յակոբը, խոհարար Մանուկը, լիմոնադաճի Յովհաննէսը եւ ուրիշ հինգ հայեր, Գրիգոր, Փանոս, Կարապետ, Յակոբ եւ Յովհաննէս։ Ամբաստանեալներէն առջի երեքը կը նկատուին բուն ոճրագործները, իսկ միւսները՝ իբր մեղսակից։

—Փլած շէնք. Երեքշաբթի առտու Սէնդ-Անթուան եկեղեցիին դիմացի շէնքին պատշգամը յանկարծ փլչելով վար ինկաւ. բարեբաղդաբար, այն ատեն փողոցէն մարդ չէր անցներ։

ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ

Խարբերդ. Վերջին անձրեւները փրկարար ազդեցութիւն ըրին հունձքերուն վրայ, որք կորսուելու վտանգին մէջ էին։ Արմտիքի գինը, որ երաշտութեան պատճառով բարձրացած էր, անձրեւներուն վրայ սկսած է կոտրիլ։

—Իզմիր. Ամերիկեան վարժարանին մէջ Օր. Մառի Աղասեան գրչածայրը գրչին վրայէն հանած ատեն, ծայրը Զարուհի անուն եօթը տարու աղջկան մը աչքը մտաւ եւ վտանգաւոր կերպով վիրաւորեց։ — Այտընի կուսակալութեան մէջ տեղացած վերջին առատ անձրեւները լաւ հունձք մը կը խոստանան։ Գարենի արտերը մեծապէս օգտուած են անձրեւէն, միայն գարիի հունձքը քիչ վնաս կրած է։

—Ակն. Սէֆիլա թաղին մէջ Գույումճեան Գրիգոր անուն անձին տունը կայծակ իջաւ. մարդու կորուստ չկայ. միայն սենեակի մը պատը փլաւ։

—Պէյրութ. Կը տեղեկացնեն որ Պէյրութի մէջ մատենադարան մը հիմնուեր է. մատենադարանը ճոխացուցեր են զանազան անձերու կողմէ տրուած բազմաթիւ նուէրները։

—Պրուսա. Մինչեւ Չէքիրկէ շինուած խճուղիին նորոգութիւնը աւարտեցաւ։

—Սիլիվրի. Պաթէմ-Եօզուշու ըսուած տեղը արտերուն մէջ աշխատող 40ի չափ մշակներ, հողը հերկած ատեննին սափոր մը գտան, որ կը պարունակէր Սուլթան Մահմուտի ժամանակին պատկանած եւ հին Հռոմէական 160 հատ արծաթ եւ 20էն աւելի ոսկի դրամներ։ Երբ մշակներն իրենց մէջ կը բաժնէին գտնուած դրամները, կառավարութիւնը իմանալով գրաւեց։

—Ադանա. Մասնաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ տեղացած յորդահոս անձրեւներէն ողողումներ յառաջ եկեր ու բաւական վնաս պատճառեր են։ Կործանած կամուրջներուն եւ աւրած ճամբաներուն վերաշինութեան ձեռնարկուեր է։

—Հալէպ. Մաքսային տնօրէնութեան ապրիլի սկիզբէն մինչեւ մայիսի սկիզբը մէկ ամսուան հասոյթը եղած է 498,010 ղրուշ, եւ ծախքը 30 հազար ղրուշ։

—Սելանիկ. «Ֆարոս» լրագիրը կը գրէ թէ քաղաքին մէջ կեղծ-մաշկի համաճարակ հիւանդութիւն ծագած ըլլալով, սաստկութեամբ կը ծաւալի։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

(Մայիս 12)

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

Երեք ամիս Լոնտոնի վրայ	110 ⅜
» » Բարիզի »	22 85

ՔՕՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ առտու բացուեցաւ	23 39
Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	24

ԹԱՀՎԻԼԱԹԸ ՕՍՄԱՆԻԷ

Երէկ իրիկուն	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն Սէրի A.	55 25
» » B.	33 25
» » C.	25

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Րումէլի երկաթուղի	Ֆր. 89 ½
Թրամուէյ	ոսկի 5 82
Ռէժի	16 21

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմ. Ոսկի	100	20 Ֆր.նոց	87 33
Մէճիտ	107 34	Անգլ. Ոսկի	110 13
Պէշլիք	103 10	Մարք Գեր. Ո.	107 30
Մէթալիք	96 20	Իմբերիալ	90 20
Թասֆիյէ	— —	Ֆլորին	51 16
Տէօ. Ղլ. Պորսայի 6		Րուպլի Թուղթ	8 73

ՏՈՔԹՈՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ

Մասնագէտ ծննդական գործարաններու եւ գաղղիական հիւանդութեանց։

Ղալաթիա, Կամուրջին գլուխը Թիւ 5։

ԹԵՐԹՕՆ «ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի (151)

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՔ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԱՆՈՒԱՆ ՊԱՏԻՒԸ

Եւ հետեւեալ կիրակին Տկն. Պլանշ եկեղեցի երթալ չուզելով՝ Մէտի հօրաքոյրը ըսաւ թէ ինքը պիտի երթայ, եւ որովհետեւ կ'անձրեւէր, հրամայեց որ կառք մը լծեն ու լծեցին։

Բոլոր ատենք ըստ երեւոյթին ոչինչ, բայց ճապէս խելքէ դուրս, անհաւատալի բաներ էին։

Յայտնի էր որ աղքատ ազգականուհին քիչ քիչ յանդգնութեան կը վարժեցնէր ինքզինքը։

Տկն. Պլանշի այսպէս ուրախութեամբ իրեն իմաց տուած ճամբորդութեան խօսքն եղած չէր երբեք իր առջեւ, որով ապշեցաւ մնաց։

—Վա՜յ, ըսաւ, կը մեկնի՞ք, Քուրթոմիէօն կը թողո՞ւք։

—Ամենայն սիրով.

—Եւ ո՞ւր պիտի երթաք։

—Բարիզ... եւ որոշեցինք որ հոն հաստատուինք։ Ամուսնիս տեղն հոն է։ Իր անունը, հարստութիւնը, խելքը, թագաւորին սէրը մեծ կացութիւն մը կը խոստանան իրեն։ Սէրմէօզի ապարանքը նորէն պիտի գնէ ու փառաւորապէս պիտի կահաւորել տայ։ Իշխանական կեանք մը պիտի վարենք։

Նախանձի բոլոր ակնարկները կը տեսնուէին աղքատ ազգականուհին դէմքին վրայ։

—Հապա ե՞ս... ըսաւ խեղճուկ ձայնով մը։

—Հօրաքոյր, դուն հոս պիտի մնաս, գղեակին տէրն ու տիրուհին դուն պիտի ըլլաս։ Վստահութեան արժանի մէկը պէտք է որ խեղճ հօրս վրայ հսկէ։ Կը յուսամ որ ասով գոհ ու երջանիկ ես։

Բայց ամենեւի՛ն, Մէտի հօրաքոյրը չէր երեւնար։

—Ես երբեք չեմ համարձակիր այս ահագին գղեակին մէջ մինակ կենալ, ըսաւ արտասուալից ձայնով։

—Ո՛վ ըսաւ որ միամինակ հոս պիտի մնաս, ծառաները, դռնապանը, պարտիզպանները կան...

—Ինչո՞ւ պէտք.. ես խենթերէն կը վախնամ։ Երբ իրիկունները մարքիզը ոռնալու կը սկսի, ինծի անանկ կուգայ որ ես ալ պիտի խենթենամ։

Տկն. Պլանշ ուսերը կը ցնցէր։

—Հապա ի՞նչ կը յուսայիր, հարցուց հեգնական եղանակով մը։

—Կը յուսայի... կը կարծէի... որ զիս ալ հետերնիդ պիտի տանիք։

—Բարի՞զ. խե՞նթ ես, ի՞նչ ես։ Հոն ի՞նչ պիտի ընես։

—Կ'աղաչեմ, Պլա՛նշ, կը պաղատիմ...

—Անկարելի է, հօրաքոյր, անկարելի է։

Մէտի հօրաքոյրը յուսահատած կ'երեւնար։

—Բայց չե՞ս հասկնար որ հոս չեմ կրնար մնալ, չեմ համարձակիր, ձեռքս չէ, եթէ կրնամ կը մեռնիմ...

Տկն. Պլանշ սրտնեղութենէն կ'սկսէր կարմրիլ։

—Է՛հ, վերջապէս համբերութիւնս հը հատցնես, ըսաւ խեռ ձայնով։

Եւ անանկ շարժումով մը, որ խօսքերուն ծանրութիւնը կը կրկնապատկէր, շարունակեց.

—Եթէ Քուրթոմիէօն այնքան անհաճոյ է քեզ, ձեռքէդ բռնող չկայ. կրնաս քեզի աւելի յարմար բնակավայր մը փնտռել, տղայ չես ա՛...։

Աղքատ ազգականուհին տժգունեցաւ. դեղնած ակռաներովը արիւնելու չափ կը սեղմէր իր բարակ շրթունքները։

—Այսինքն թէ, ըսաւ, կ'ուզես որ կամ Քուրթոմիէօի մէջ սոսկումէս եւ կամ հիւանդանոցը խեղճութենէս մեռնիմ։ Շնորհակալ եմ, Պլանշ, շնորհակալ եմ, սիրտդ կը ճանչնամ, ասկէց աւելին չէի սպասեր քենէ, շնորհակալ եմ։

Գլուխը վեր առաւ եւ դիւային չարութիւն մը կը փայլէր աչքերուն մէջ։

Եւ խածնելու համար կանգնող իժի մը սուլին նման ձայնով մը շարունակեց.

—Ուրեմն ես ալ իմ որոշումս կուտամ։ Քիչ մը առաջ աղաչեցի, դուն կոշտաբար մերժեցիր. ես ալ հիմա կը հրամայեմ ու կ'ըսեմ. ասանկ կ'ուզեմ։ Այո՛, կ'ուզեմ եւ կը պահանջեմ ձեզի հետ Բարիզ երթալ... ու պիտի երթամ։ Հա՛ հա՛... աս ասանկ Մէտի հօրաքրոջ այսպէս խօսելը լսելուդ կը զարմանա՞ս։ Աս ասանկ է։ Այնքան երկար ատեն տառապեցայ որ, վերջապէս գլուխս կը վերցնեմ. վասն զի ես ձեր տունը շատ չարչարուեցայ։ Իրաւ է որ զիս քովերնիդ առիք, կերակրեցիք, հագուեցուցիք, բայց փոխարէն ամբողջ կեանքս առիք։ Ո՞ր աղախին իմ քաշածներուս կը համբերէր։ Պլանշ սպասուհիներէդ մէկուն հետ երբեք այնպէս վարուա՞ծ ես, ինչպէս որ կը վարուէիր ինծի հետ, որ ձեր անունը կը կրեմ։ Եւ ես ամսական ալ չունէի եւ ընդհակառակն պարտաւոր էի երախտագէտ ըլլալ ձեզ, քանի որ ձեր շնորհիւ կ'ապրէի։ Ա՜հ, աղքատ ըլլալուս յանցանքը շատ սուղի նստեցուցիք ինծի։ Ո՛րքան նուաստացուցիք, ո՛րքան չարչրեցիք, ո՛րքան վշտացուցիք զիս։ Եթէ քաշած մէկ մի նուաստութիւնս մէկ լիպրա հացի հաշուէք, շատ պարտական կը մնաք ինծի։

Շունչ առաւ։

Տարիներէ ի վեր սրտին մէջ կաթիլ առ կաթիլ ժողվուած թոյնը ամբողջ կոկորդը կ'ելլէր ու կը խեղդէր զինքը։

Վայրկեան մը վերջը դարձեալ հեգնութեամբ մը շարունակեց.

—Կը հարցնես թէ Բարիզի մէջ ի՛նչ պիտի ընեմ։ Հանգիստ ժամանակ պիտի անցունեմ։ Դու ի՞նչ պիտի ընես։ Թատրոն, պարահանդէս, արքունիք պիտի երթաս, անանկ չէ՞։ Լա՛ւ, ես ալ հետդ պիտի գամ։ Քու բոլոր հանդէսներուդ ես ալ պիտի գտնուիմ։

(Շարունակելի)

ՌԷԿՈՒԼԱՐ ՖՐՈՄԴ-ԼԱՅՆ ՍԴԻՄԸՐՍ
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒ ԽՐԹԽԻԿԻ
Համպուրկէն, Անվերսէն և Նիւ-Եօրքէն Աւ-
րոպայի նաւահանգիստները, Պոլիս, Սե-
լանիկ և Բաթում.

Ռուսթէն եւ Բէյլան չոգենաւերն հոս հասան.

ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ ՆԱԽԱՅԻՆ ԱՐՔԱՅ. ԸՆԿ.
Կիւրասաօյ յանձնաժողով էլբէսէնդ Ամստերտամ,
Պլէյթին, Սելանիկ, Պոլիս և Իզմիր միջև,
պաշտօնական կանոնաւոր Մալթա և Բարբարայ.

Սեբէլլա չոգենաւը հոս հասնելու վրայ է.

Ցառաջիկայ մեկնումը մայիս 3ին պիտի ըլլայ.

Թոնէշըլմաններու համար պարտին դիմել առ ՖՈՍՔՕԼՕ, ՄԱՆԿՕ ԵՒ ԸՆ-
կերակցութիւն

ՀԱՅՐՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
ԳԱՐՆԻԿ ԵԱԼՏԸԶՃԵԱՆ ԵՒ Գ. ԵՐՄԷՆԵԱՆ
Պոլիս Մեծ-Շուկայ Պօդրում խան Թիւ 30
և կամ Եօղուրթչըլար Ճարշըսը Թիւ
13, 15, 17, 19, 21, 23

Վերոգրեալ մթերանոցներուն մէջ պատրաստ եւ յանձրարարուած ու եղանակին համաձայն ամէն տեսակ հագուստներ եւ կերպասներ կը գտնուին, որք Եւրոպայէ բերուած պատրաստ հագուստներէն եւ կերպասներէն քսանեւհինգ առ հարիւր համեմատութեամբ պակաս գնով կը վաճառուին: Այդ վաճառատան տէրերուն նպատակն է մրցիլ ի Պոլիս եւ ի Ղալաթիա վաճառուած հագուստներու ուկերպասներու հետ թէ՛ աժանութեամբ եւ թէ տեսակի ազնուութեամբ: Կը խնդրուի արգոյ հասարակութենէն, որ նոյն մթերանոցները դիմելով անձամբ տեսնէ ու հասկնայ վաճառուած նիւթերու աժան գինն ու լաւ տեսակը:

ՊՌԱՍԸՌԻ ԵԱՆԻ
Ղալաթիա, Թիւնէլին դէմ, Պանք
ըլ Օթոման

ՁԵՂՁԵԱԼ ԳԻՆԵՐ

Այս հաստատութիւնը, համբաւաւոր իր երկարամեայ գոյութեամբ նիւթերու ընտրութեամբ ամէն միջոց ձեռք առած է գոհացնելու իր յաճախորդները:

Մաքրութիւն եւ կատարեալ սպասարկութիւն:

Գարեջրին գաւաթը քառասուն փարա, գերմանական եւ աւստրիական գարեջուրներուն ընտիր տեսակէն: ՑԻՍՈՒՆ ՈՍԿԻ պիտի տրուի այն անձին որ կարենայ ապացուցանել թէ հոն խմուած գարեջուրը՝ գերմանական կամ աւստրիական չէ:

Անգամ մը այցելողը՝ պիտի համոզուի:

Այս աճառը, զերծ վնասակար նիւթերէ, պատրաստուած է զուտ հնդկական ընկոյզի իւղով. ճերմակեղէնի լուացումին համար շատ օգտակար է. գործածողներն ընդհանրապէս իրենց գոհունակութիւնը յայտնած են: Ուրիշ աճառներու բաղդատմամբ, գործածութիւնը կրնայ խնայողական համարուիլ, որովհետեւ քիչ կը սպառի, լաւագոյն արդիւնք տալով:

Առողջաբանական տեսակէտով ալ այս աճառին գործածութիւնը օգտակար է. գլխի լուացումին առթիւ, կ՚արգիլէ հերաթափութիւնը: Գործածութեան եղանակը տպուած է Թուրքերէն, հայերէն եւ յունարէն. ուզողին կը տրուի ձրիաբար:

Վաճառման կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս, Պահճէ-գաբու, Սէպզէճիլէր փողոցին բերանը, Թիւ 4, Ստեփան Գաբրիէլեանի վաճառատունը:

ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ ԲՈՒԺՈՒՄ
ԿԱՊՈՒՏ ՀԱԶԻ
Մէկ շաբթէն օգտակար մը
ՁԵՌԱՄԲ ՏՈՔԹ. Ս. ՇՎԱՐՑԻ
Թիւնէլի հրապարակ, Բերա
Հիւանդ կ՚ընդունի 8էն 10 եւ 3էն 5
ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ՇԱՔԱՐԱԽՏԻ
ՆՈՐ ՄԵԹՈՏՈՎ ՄԸ

ՎԻՐԹԱՅՄ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅՆԵՐ
ԸՆՏԱՆԵԱՑ ԵՒ ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

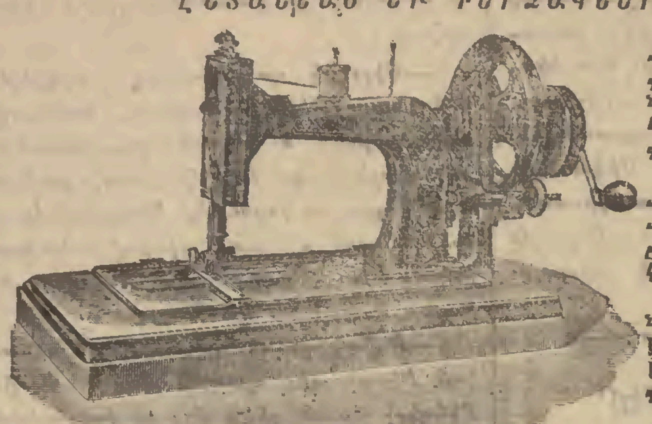

Բաւական ժամանակէ ի վեր մեծ մեծ համբաւ ստացող ՎԻՐԹԱՄ գործարանին շինած կարի մեքենաները ամէն կողմէ գովեստի առարկայ եղած են իրենց կատարելութեամբ և գերազանցութեան պատճառաւ.

Ցիչեալ մեքենաներուն 15—20 տարի առանց աւրուելու և առանց ամենափոքր նորոգութեան մը կարօտ ըլլալու գործածուիլը գործարանին կողմէն երաշխաւորեալ է.

Սոյն մեքենաներուն միակ կեդրոնատեղին է Պոլիս, Պահճէ-Գաբու, Խօճեր Էֆէնտի խան, ՕՐՕՍՏԻ, ՊԱԳ ԵՒ ԸՆԿ. վաճառատունն, ուր աժան գնով կը ծախուին.

Վրան ՎԻՐԹԱՅՄ անունը չկրող մեքենաները կեղծ են.

L'ANCRE
ԽԱՐԻՍԽ

ԿԵՆԱՑ ԵՒ ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ԹՈՇԱԿԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հաստատեալ ի Վիէննա 1858ին

Ամենէն ծանօթ, ամենէն նշանաւոր եւ ամենէն հին ընկերութիւնը համայն Արեւելքի եւ Թուրքիոյ մէջ

Երաշխաւորեալ պահեստի դրամագլուխն է աւելի քան 100,000,000 ֆրանք, որ կը բաշխանայ Վիէննայի եւ Պուտաբէշթի մէջ ընկերութեան ունեցած անշարժ կալուածներէ եւ կառավարութեան ու երկաթուղւոյ առաջին կարգի եւ հաստատուն բաժնետոմսերէ.

Ընկերութեան հիմնադրութենէն մինչեւ ցվերջ 1891 դեկտ. 31 ի դէպ մահու եւ ի կենդանութեան, ապահովագրելոց վճարուած են աւելի քան 184,000,000 ֆրանք:

ԽԱՐԻՍԽ ընկերութիւնը իր հաստատութենէն մինչեւ ցայսօր ապահովութեան կենաց ճիւղին պատկանած ըլլալով առանց հրդեհի եւ ծովային ճիւղերը մշակելու, իր պատկառելի դրամագլուխը միմիայն այս ճիւղին յատկացուցած է ընդ հսկողութեամբ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կայսերական եւ թագաւորական կառավարութեան ներքին գործոց բաժնի պետ Պարոն Ժան Մուքի:

Ընդհանուր Գործակալ	Ընդհանուր Վերատեսուչ
համայն Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ	համայն Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ
Լ. ՊՈՆՏԻ	Ն. ԽԱԶԸՃԵԱՆ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին է Թիւնէլի հրապարակը Մայերի տան վերի յարկը

ԲԵՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Ընդդէմ հազի, հարբուխի, դժուարաշնչութեան, ծանրաշնչութեան

POWELL'S BALSAM OF ANISEED
TRADE MARK

Այս նշանաւոր դեղին յատկութիւնն է անմիջապէս հանգարտեցնել հազը, հարբուխը, Զայնի մարիլը, Շնչելու դժուարութիւնը և կոկորդի հիւանդութիւնները. Անմիջապէս կը լուծէ կապուած մաղասը և կը քակէ.

Այն անձերն որք կոկորդին մէջ անհաճոյ մարմաջ ունին, որոնք գիշեր ցերեկ հանգիստ չեն կրնար ունենալ հազէն, անմիջապէս կը հանգստին, շատ անգամ մէկ սրուակը կը բուժէ. դժուարաշնչութեան, երկարատեւ հազերու, ինֆլուէնցայի դէմ կարելի չէ նկարագրել այս նշանաւոր դեղին կատարած հրաշքները.

Կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒՍԱՅ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ.
Վայլոսայի պահականոցին քով, կայարան Ղալաթիա Շիշլիի Թրամուէյին, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա

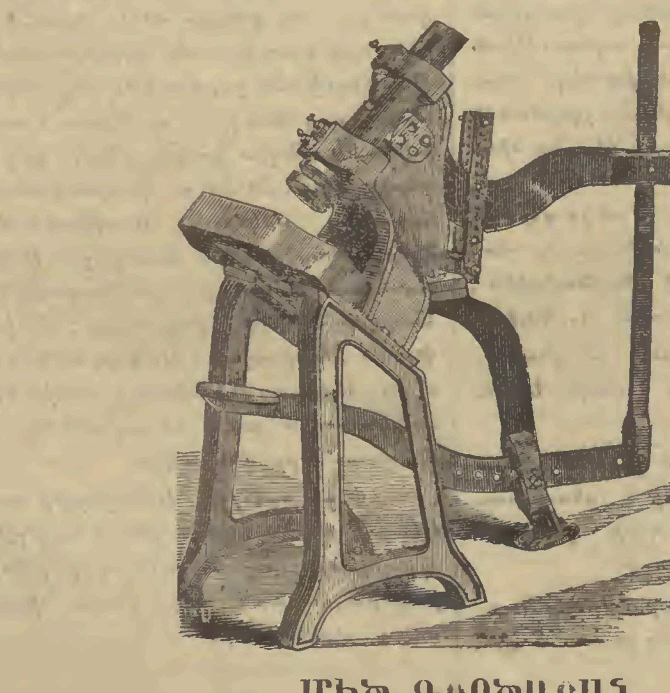

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
Կ. ՏԱՎՐՈՒՏԱՆ ՏԻ Յ. ԽՕԱԳՈՒԼԵԱՆ

Թիթեղեայ ամէն տեսակ տուփեր եւ այլ կահք, կը շինուին խիստ վայելուչ եւ գեղազգին:

Մեծաքանակ յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին:

Պահճէ-Գաբու, Րասիմ Բաշա խանի դէմը:

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Մահմուտ փաշա, Թիւ 211 — Ղալաթիա Դուրիան խանի անկիւնը Թիւ 9

Առանց համոզման գնելը խաբուիլ է

Քսան տարիէ ի վեր արհեստիս մէջ ցոյց տուած խնամքներուս շնորհիւ Ղալաթիոյ կողմն ալ յաճախորդներս բազմացած ըլլալուն, պարտաւորեցայ մասնաճիւղ մ՚ալ հոն բանալ վերոյիշեալ հասցէով: Ինչպէս միշտ շինած կօշիկներուս կաղմը տոկուն, նիւթը հաստատուն, ձեւը եւրոպական է եւ միանգամայն գինը աժան, վասն զի նիւթերը Եւրոպայէն բերել կուտամ և քիչ շահով կը գոհանամ:

Պոթին կալոշ	ղրշ.	95
Մանթարլը պօթին	»	75
Պօթին	»	67

Մոյկ (ճիզմէ)	ղրշ.	140	Պարի սկարբին	ղրշ.	45
Մոյկ եւ կալօշ	»	130	Կոճակով եւ կամ կապով պոթին	»	75
Սկարբին	»	52	Կանանց մուճակ	»	35

Ապսպրանքներու վրայ փոխ չպահանջուիր կ՚ըլլայ

SOCIÉTÉ MUTUELLE FRANÇAISE
ՍՕՍԻԷԹԷ ՄԻՒԹԻՒԷԼ ՖՐԱՆՍԷԶ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՎԱՍՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ
ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՑ

Կեդրոնատեղին է ընկերութեան՝ Պա դ'Աբժան Փողոց, Լիօն (Ֆրանսա) Թիւ 2

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՔ 11,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՆՊԱՏԱԿ. — Սօսիէթէ Միւթիւէլ Ֆրանսէզ ընկերութիւնն, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեանց, արագ զարգացում մը ունեցած է: Իր նպատակն է որոշեալ պայմանաժամի մէջ, եւ կամ պայմանաժամէն իսկ առաջ վերակազմել դրամագլուխը: Մուրհակներ կուտայ թէ՛ ի փոխարէն միակ վճարի մը եւ թէ՛ ամսական համեստ վճարներու. (կարելի է ստորագրուիլ ամսական մինչեւ մէկ ֆրանքէ սկսեալ):

ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹԻՒՆՔ. — Սօսիէթէ Միւթիւէլ Ֆրանսէզ ընկերութեան գործառնութիւնք բազմադիմի են, ինչպէս չարժական արժէից եւ փոխ տրուած դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կորուսեալ դրամագլխոյ մը վերակազմութիւն. մանկանց համար օժիտք, հանգստեան անտուկ ծերութեան համար, ցկեանս եկամուտներու կազմութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն:

Մանրամասն տեղեկութեանց եւ բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Պ. Էրնէսթ Կլավանի, ընդհանուր տնօրէն համայն Արեւելքի, Կ. Պոլիս Ղալաթիա Գարաքէօյի հրապարակ Սրվանը օղլու Խան:

ԾԱՆՕԹ. — Գաւառներու մէջ գործակալութիւն ընել փափաքողք, ինչպէս նաեւ միջնորդք պարտին վերոյիշեալ հասցէին դիմել եւ երաշխաւորութիւն ցոյց տալ:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
A. HAAS Ա. ՀԱԱՍ
ՂԱԼԱԹԻԱ, ՎՈՅՎՈՏԱ ՓՈՂՈՑ, ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ ԽԱՆ, ԹԻՒ 6, 7, 8.

Մանչերու եւ աղջիկներու համար պատրաստ ընտիր հագուստներ: — Վիէննայի եւ Պերլինի քօրսէներ, ամէն մեծութեամբ, 6 ղրուշնոցէն սկսեալ: — Սեղանի եւ թէյի համար ամէն տեսակ սփռոցներ, վերմակի սաւաններ ճերմակ եւ գունաւոր բուրդէ: — Սըրբիչ, անձեռոց, թաշկինակ, օձիք, փողպատ, գուլպայ, հովանոց, վարագոյր, թիւլ, գոգնոցներ եւայլն:

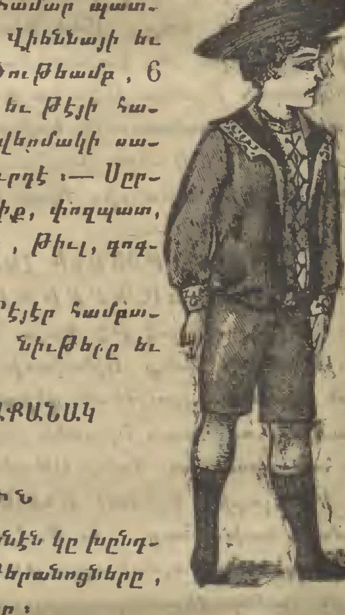

Վիէննայի Վոլֆպաւէր եւ Րէյեր համբաւաւոր գործարանին հոտաւէտ նիւթերը եւ օճառները:

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ
ՎԱՃԱՌՈՒՄ
ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ԳԻՆ

ԾԱՆ. — Արգոյ հասարակութենէն կը խնդրուի որ գան այցելեն մեր մթերանոցները, որպէսզի հասկնան գիներուն արտասովոր աժանութիւնը:

ՁՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՖԷՐԹԷՔԻ
ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻ

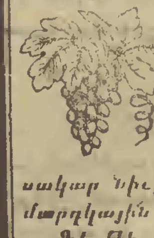

Ֆէրթէքի անարատ օղին կը պատրաստուի Գոնեայի Ֆէրթէք գիւղը հաստատուած Բ. Գողմիտի եւ Ընկ. գործարանին մէջ, ուր արտադրուած օղին բոլորովին զերծ է առողջութեան վնասակար գեղերէ եւ օտար նիւթերէ ստուգապէս անխառն է: Մինչդեռ Կ. Պոլսոյ մէջ սպառուած գրեթէ բոլոր օղիները, ալքոլական վնասակար նիւթերով պատրաստուած ըլլալնուն համար յայտնապէս կը խանգարեն մարդկային առողջութիւնը:

Ֆէրթէքի անարատ օղիէն միայն երկու գաւաթը կը բաւէ քաղցր զուարթութիւն մը յառաջ բերելու, առանց առողջութեան վրայ ցաւալի ազդեցութիւն մը ներգործելու: Մինչդեռ ալքոլական նիւթերով շինուած օղիներուն 5-10 գաւաթը նոյն արդիւնքը տալու անբաւական ըլլալէն զատ, վնասակար հետեւանքներ ալ յառաջ կը բերէ:

ՀԱՐԻՒՐ ՀԱՏ ՕՍՄ. ՈՍԿԻ ՊԻՏԻ ՏՐՈՒԻ անոր, որ յաջողի հաստատել Ֆէրթէքի օղիին մէջ գեղերու կամ վնասակար ալքոլական նիւթերու ներկայութիւնը:

ՖԷՐԹԷՔԻ ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻՆ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ Սամաթիա, Պալըք-բազար, Լիւլէճի փողոց Թիւ 4 վաճառատունը, հազարնոց, հինգհարիւրնոց, օխանոց եւ կէս օխանոց շիշերով: Գիները վերջնական են: Շիշերը պէտք է կնքուած ըլլան Բ. Գողմիտի եւ Ընկ. ստորագրութեամբ, եւ ունենան գործարանին ապրանքանիշը:

Ապսպրանքները ճշդութեամբ եւ արագութեամբ կը կատարուին: Վաճառատունը յանձն կ՚առնէ իր պաշտօնեաներուն միջոցաւ ապսպրուած քանակութեամբ ապրանք ղրկել իր յաճախորդներու տուները:

ՄԵԾ ԴԵՂԱՐԱՆ
ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂՈՐԷԻՑ
ՏՐ. ԾԱՆՆԻ
ՔԻՄԻԱԳԷՏ Ն. Կ. ՎԵՀԱՓԱՌՈՒԹԵԱՆ
Պոլիս, Կամուրջէ էլէոխ, Թիւ 1
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ՅԱՄԻՆ 1850
—o—

Հաստատութիւնս, որ ծանօթ է պատուարժան հասարակութեան իր դեղերու կատարեալ ազնուութեամբը ու գիներու անհամեմատ չափաւորութեամբն, վերջերս ստացած մեծաքանակ ապրանաց նորհիւ աւելի ճոխացած է:

Հոն դիմող պատ. յաճախորդք ըստ ամենայնի գոհ պիտի մնան թէ՛ դեղերու լաւ ու չուտ պատրաստութենէն եւ թէ՛ գիներու աժանութենէն:

Գաւառներէ ընդունուած յանձնարարութիւնք կը կատարուին ամենայն խնամօք եւ շատ նպաստաւոր պայմաններով: Վճարմանց համար դիւրութիւն կը շնորհուին ի հարկի:

Թէ եւրոպական եւ թէ ասիական Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ պատուաւոր ներկայացուցիչներ կ՚ուզուին:

Դեղարանս ունի մասնաւոր քիմիական աշխատանոց մը, ուր ամենայն խնամօք կը կատարուին բժշկական եւ արհեստական ամէն տեսակ լուծումներ:

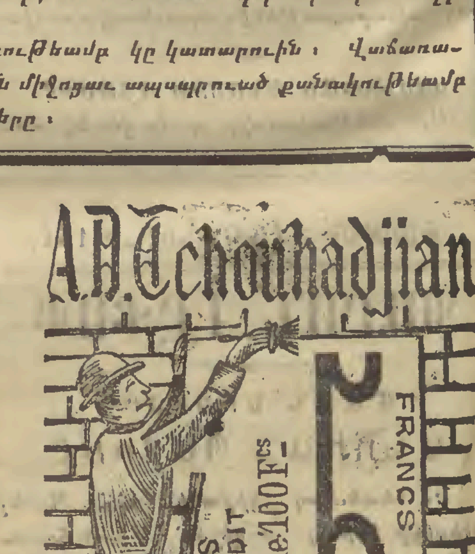

Ղալաթիա, Խավեար խան, Թիւ 10

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի